

„Ismeretterjesztő-típus vagyok”

Földes Imre tanításról, zeneszerzésről, muzsikálásról és muzsikáról

Már zeneakadémistaként foglalkoztatta, hogy hogyan tudná megmutatni másoknak is mindazt, amit szépek talál. Ezért hetente összejöveleket tartott a lakásán. Meghívta a barátait, s a találkozókon nemcsak rengeteg zenei felvételt hallgattak meg, hanem Földes Imre a vele egykorú fiataloknak mesélt is a muzsikáról.

Igyekezett bevezetni a komponálás rejtelseibe még a fizikusnak és kémikusnak készülő egyetemistákat is. S bár zeneszerzőként szerzett diplomát, a Zeneakadémia elvégzését követően mégis inkább a pedagógiai pályát, az ismeretterjesztést választotta hivatásául. Tanárként generációk sorát avatta be a muzsika titkaiba.

A zene szeretete mellett az ismeretterjesztés iránti szenvedélyt és lelkesedést is igyekezett átadni a növendékeinek. A koncertlátogatókkal szintén alaposan megismertette a hangok világát, hiszen a József Attila Szabadegyetemen idén tartja a 48. előadásorozatát. Eddigi munkásságáért átvehette már – többek közt – a Szabolcsi- és az Erkel-díjat, az Alkotóművészek Országos Egyesülete Zenei Tagozatának „Nagydíj”-át.

A Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével is kitüntették.

– Ezek szerint már akadémistaként eldöntötte, hogy az ismeretek átadását élvezi a legjobban...

– Úgy érzem, pedagógusnak születtem. Már egész fiatalon kerestem az alkalmakat, hogy megosszam másokkal, amit tudok, amit szépnek találok. Zeneakadémistaként, több éven keresztül tartottam a lakásomon olyan összejöveleket, ahol a zenetörténeletről, zeneelméleti kérdésekről, a zeneszerzés titkairól beszélgettünk a barátaimmal, akik között voltak fizikusok, matematikusok, kémikusok, irodalmi érdeklődésűek, de muzsikusok is. Gyakorlati feladatokat, egyszerű komponálási feladatokat is adtam nekik. Egy ízben Weöres Sándor-költemények sorait kellett megzenésíteniük, de csak két hangot használhattak. Hogy melyik szótag alá illesztették a magasabb, vagy a mélyebb hangot, utóbb megindokolták. Hallatlanul izgalmas volt összehasonlítani a változatokat. És hányféle remek változat született! Ezeket persze le is énekeltük. Hamar rájöttem, hogy a zene valóban mindenkié lehet, pontosabban azoké, akik kellő érzékenységgel rendelkeznek. A zene szeretete ettől függ, és nem attól, ki hány évig tanult hangszeren játszani. Sokakat ismerek, akik soha nem jártak zeneiskolába, mégis nyitottabbak, például a mindenkori új zenére, mint egyes szakmabeliek. Ezt a felismerésemet csak megerősítették a későbbi tapasztalataim. Utolsó éves voltam, amikor egyik tanárom, aki az Iparművészeti Főiskolán is tanított, azzal állt elő, hogy készüljek fel rá: a következő

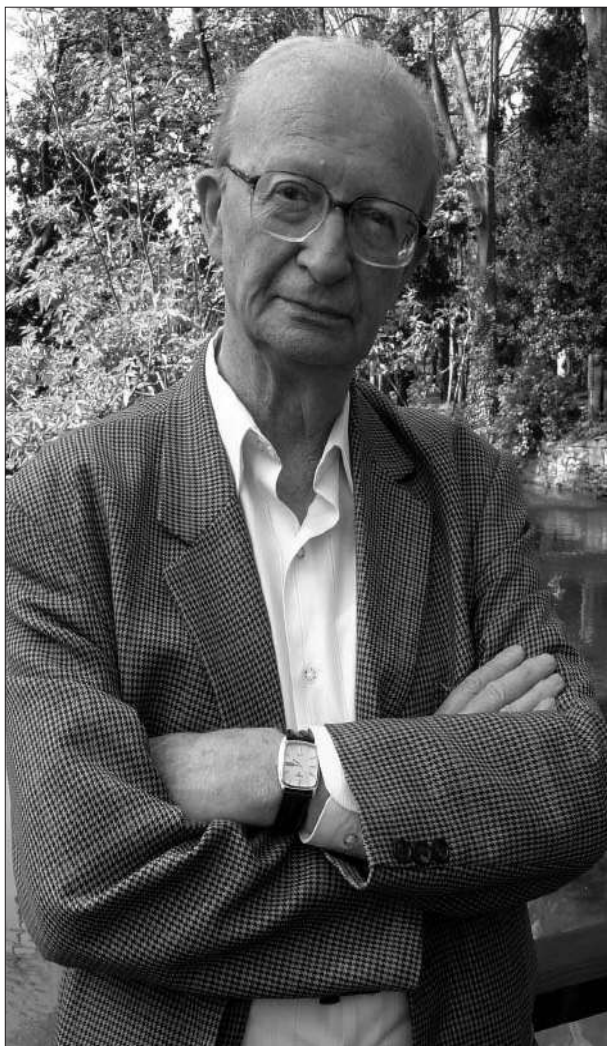
évtől a főiskolán, a Zugligeti úton fogok tanítani. Én? Mit? – kérdeztem tőle. Zene-történetet – felelte ő. Zeneszerzés-szakos vagyok, mondtam neki, semmivel sem tudok többet a zenetörténeletről, mint bármelyik másik kollégám, hogyan vállalhatnék el ilyesmit. Mire sor kerül rá, addigra megtanulja – mondta... Biztos voltam benne, hogy az egészből nem lesz semmi. Mégis lett! Augusztus végén értesítést kaptam arról, mikor lesz az első tanári értekezlet. Ott és akkor derült ki, hogy egy vadonatúj koncepció megvalósításához hívtak bennünket.

A két intézet közös tanára, Kiss György, azt találta ki, hogy tanítsuk szinkronban, kronológiai sorrendben a filozófiát, a művészettörténetet, az irodalomtörténetet, a zenetörténetet – az őskortól napjainkig. A terv nagyon tetszett valamennyiünknek, de a lelkesedésem igen hamar lelohadt, mikor kiderült, hogy az első tanévet Bizánc kultúrájával kívánják lezárni. Könnyen dönthettek így azok, akiknek óriási anyag állt rendelkezésre az egyiptomi, a mezopotámiai, a görög és római kultúrával kapcsolatban, de mivel fogom én az órákat kitölteni? Nem tartott soká, már útban hazafelé kitaláltam, hogy a természeti népekkel, a magyar, az európai és más kontinensek népzenejével, a keleti kultúrák zenéjével fogok foglalkozni, sőt, ha az eredeti népdalok mellé műzenei feldolgozásait is odateszem, akár Bartókról és Kodályról is beszélhetek. A népzene egyébként is közel állt hozzám. Amíg meg nem szüntették a cserkész-mozgal-

mat, a 2. világháború után három évig regőcserkész lehettem. Népművészettel, néptáncsal foglalkoztunk, és rengeteg népdalt énekeltünk. (Csak zárójelben mondom, hogy annak idején, a zeneakadémiai felvételin követelmény volt száz népdal ismerete. A társaimnak ez elég nagy gondot okozott. Nekem, aki több száz népdalt tudtam, semmiségnek tűnt.) Meg kell említenem itt, és köszönettel tartozom hajdani konzervatóriumi tanáromnak, C. Nagy Bélának, aki már az ötvenes évek elején tanította a magyar népzene-tárgy keretében más népek dallamait is. Akkor még nem voltam tudatában, milyen segítséget kaptam tőle. A főiskolai órákra nagy élvezettel készültem. A zenei mutatnivalók rohamosan szaporodtak. Április táján már attól kezdtem félni, hogy el se jutok Bizáncig... A tanár-kollégáimmal, a diákokkal együtt biztosak voltunk benne, hogy folytathatjuk a munkánkat, de nem így történt. A koncepciót megbuktatták. És milyen indokkal? Azal, hogy ebben a struktúrában a marxizmusra csak az ötödik évben kerülne sor...

– Ön viszont maradt, és még tizenhárom esztendőn keresztül tanított az Iparművészeti Főiskolán.

– Igen. Tetszett a főiskolásoknak, amit csinállok, ezért ottmarasztaltak. Kórust is szerveztem az érdeklődőkből. Sajnos, 14 év után, óraütközések miatt, kénytelen voltam elbúcsúzni a Zugligeti úti hallgatóimtól, de nem végleg. Jórészükkel a mai napig tartom a barátságot. És ami külön

FOTÓ: FÖLDÉS JUDIT

örömöm, hogy a kórust a régi tagok, akiknek egy részéből az Iparművészeti Főiskola tanárai lettek, néhány évvel ezelőtt feltámasztották. Ünnepi alkalmakkor, esküvőkön, évnyitókön, évzárókön szívesen fellépnek, ma már persze nem az én vezetéssel. Ajándéknak tekintem az ott töltött éveket, mert ez a munka egyrészt hatalmas zenei anyag összegyűjtésére, fényképfelvételek sokaságának készítésére buzdított, másrészt beleláthattam, beletanulhattam az iparművészet, a művészettörténet világába, és eközben arra is rádöbbentem, hogy hasonló ismeretekből kár kihagyni a muzsikusként készülőket. Ezért aztán a vizuális művészeteket szép lassan belecsempészttem a zenetörténet óráim anyagába. Igen, nem mondtam! Amint befejeztem a zenei tanulmányaimat, – az Iparművészeti Főiskolával párhuzamosan –, zeneelmélet és zenetörténet tanára lettem előbb a Konzervatóriumnak, majd nem sokkal később a Zeneművészeti Főiskolának is. 1960-ban még egy életre szóló esemény történt velem. Szöllősy

András, aki a zenetörténet tanárom volt, a TIT József Attila Szabadegyetemen tartott előadásorozatait ráruházta. Én folytathattam, amit addig ő csinált. És folytattam, és folytatom, azóta is. Nemrég fejeztem be a 48. sorozatot, amit Robert Schumann emlékének szenteltem! Ha az ember meg akarja őrizni a közönséget, akkor kénytelen újabb és újabb ötlettel előállni, minden évben más témát kínálni. Csak ajánlani tudom minden kollégámnak: ha olyan tárgyat tanít, ahol évről-évre ugyanazt kell tanítania, keresen alkalmat rá, hogy másutt mindig cserélgesse a mondanivalóját.

– *S már rögtön, a Zeneakadémia elvégzése után eldöntötte, hogy ez lesz az útja, és nem a komponálás?*

– Igen. Viski János volt a mesterem, majd az ő korai halála után Farkas Ferenchez kerültem, zeneszerzés

tanulmányaimat nála fejeztem be. 1962-ben egy vonósnyegyessel és egy kantatáival diplomáztam, de azóta egyetlen ütemet sem komponáltam. Így hát nyugodtan drukkolhatok a zeneszerző kollégáimnak, örülhetnek a sikereiknek. Igyekszem a bemutatóikon jelen lenni, de – persze – minden más koncertre is szívesen járok. Tudja, én még ennyi év elteltével is szeretem a zenét... Egyébként Farkas is, és Szervánszky Endre is, aki ugyancsak hírneves zeneszerző-tanára volt a főiskolának, még évekként később is értetlenkedve kérdezte, hogy miért nem komponálok. Igen, valószínűleg megálltam volna a helyemet komponistaként, de az ismeretek átadása, továbbadása jobban érdekelt. Ahogyan már mondtam: hogyha valamit szépnek találtam, azt másoknak is meg akartam mutatni, de ehhez a – jobb szó híján – ismeretterjesztő munkához hatalmas segítséget kaptam a zeneszerzés tanulmányaimtól. Hogy egy nagymester művében valamely hang után miért éppen az a másik következik, azt igazán csak az tudhat-

ja, aki maga is szembenézett ennek a felelősségével. Szerintem mindenkinek, aki muzsikusként készül, legalábbis elemi szinten, zeneszerzést is kellene tanulnia.

– *Önnek komponáltak már zeneművet a születésnapjára...*

– Már előbb is megajándékozott egy-egy nagyszerű művel Sály József és Soós András, de a 60. születésnapom apropóján – remélem, hogy senkinek a nevét nem hagyom ki – Szöllősy András, Tihanyi László, Göncz Zoltán, Erőd Iván, Simone Fontanelli, Olsvay Endre. Olsvay annak idején az általam vezetett Fiala Zenei Ismeretterjesztők Stúdiójának is lelkes tagja volt.

– *Hogyan született ez a stúdió, ahol az ismeretterjesztés műhelyitkaiba igyekezett beavatni diákokat, fiatal tanárokat?*

– A Jeunesses Musicales, azaz az Ifjú Zenebarátok Magyarországi Egyesületétől származott az ötlet, hogy hívjunk életre egy ilyen stúdiót, majd egy tábort. Ferenczy Anna, aki a gödöllői zeneiskolának ma is igazgatónöje, szervezte meg az ottani kultúrházban – tíz egymást követő nyáron – az egyhetes-tíznapos találkozót, ahová az ország minden részéből jöhettek az érdeklődők. A kiindulópont minden évben ugyanaz volt: mindenkinek fel kellett készülnie egy 20-25 perces előadással, amelynek a témakörét előre meghirdettük. Volt, amikor a zenetörténeti kort, a stílust határoztuk meg. Máskor így szólt a kiírás: „A zene – és...”, vagyis kiki feltárhatta, összefoglalhatta, hogy a mi művészetünk milyen kapcsolatban áll más művészetekkel, tudományokkal, egyéb más területekkel: a matematikával, a pszichológiával, a történelemmel és így tovább, és így tovább. Ezeket a kis, diáképekkel, olykor filmrészletekkel illusztrált előadásokat aztán minden részletében keményen megbíráltuk. Nem takarékoskodtunk a szóval, hiszen eredményt elérni az ismeretterjesztésben csak bizonyos kritériumoknak megfelelően lehet. Hiába tudjuk, hogy mit akarunk elmondani, ha nem számolunk azzal, hogy a teremben hátul is ülnek, ha nem tagoljuk a beszédünket, ha minduntalan idegen szavakat keverünk a mondatainkba – és nem magyarázzuk meg –, ha nem hiszünk a küldetésünkben, csak mondjuk-mondjuk, amiből felkészültünk, az előadásunk nem

éri el a célját. Az illusztrációs anyag megválasztása, tálalása, szavaink és a zenei példák aránya körültekintést igényel. Beszélgettünk nemcsak az előadások, hanem az iskolai órák, a klubfoglalkozások, a hangversenyek előtti ismertető-előadások egymástól sokban eltérő sajátosságairól. Témáink között szerepelt az is: hogyan szerkesztünk meg előadássorozatokat, hangversenysorozatokat. De zenéltünk is! Egész estét betöltő hangversennyel búcsúztunk el egymástól. Kisebb-nagyobb csoportokba tömörülve, különböző hangkeltő eszközökre komponált, illetve improvizált „műveinket” játszottuk el egymásnak. Úgy tudom, hogy a gödöllőiekkel egyetértve Olsvay Endre tervezi, hogy ismét valamilyen formában életre hívja ezt a különleges tábor.

– *Sokan nem a Zeneakadémiáról, hanem rádióműsoraiból ismerik. Hogyan indultak el az ottani sorozatai?*

– Lázár Eszter, aki iskolatársam volt a Konzervatóriumban, amikor a Magyar Rádióban már műsorokat szerkesztett, felkért, tartsak egy olyan előadást, amelyet közreműködőkkel, élőben közvetítenek majd. „Kötöttség és szabadság” címmel meg is tartottam. Először voltam a 20-as stúdióban, először néztem farkaszemet a piros lámpával... Rémes volt. Emlékszem, egész idő alatt arra vigyáztam, nehogy a kötöttség és szabadság helyett kötöttség és szamárságot mondjak... Ezt az első előadást követte egy sorozat, a „Magyar zeneművek”. Azt a feladatot kaptam – ismét Lázár Esztertől – hogy adásonként más-más műről beszélgessek a zeneszerzővel és a mű előadóival. A szerzők többsége már nincs közöttünk, de Szervánszky Endrének és Farkas Ferencnek, Ránki Györgynek és Sugár Rezsőnek, Durkó Zsoltnak és Bozay Attilának, és még oly sokan másoknak hangját, a gondolatait őrzik a szalagok. Eközben – mondhatom – beleszerettem a rádiózásba. Elkézdhettem saját sorozaton gondolkodni. A „Mindenki zeneiskolája” következett. Ragaszkodtam hozzá, hogy közönség előtt – zeneszerető, nem muzsikusokból álló –, hallgatóság előtt történjék minden. Azt akartam, hogy velük együtt beszélgesünk a zenei kifejezőeszközökről, a különböző hangsorokról, hangrendszerrekről, formákról, hangszeres csoportokról, a komponálás mesterségéről, a dirigálásról, szinte minden fontos, a zeneművésze-

ket érintő kérdéssről. Ezt követte évekkel később a „Zenetörténet mindenkinek” közel negyven adása. Az ősidőktől kezdve 1600-ig jutottunk el. Addig és nem tovább! Nem volt pénz a folytatáshoz...

– *A televízió azonban kimaradt az életéből...*

– Így van. A 90-es évek közepe táján Fürth Lívia, aki akkor még jeles szerkesztője volt a televíziónak, megkérdezte, hogy nincs-e olyan ötlet, amiből kikeredhetne egy sorozat. Johann Sebastian Bach életútját ajánlottam. Róla, korábban tankönyvet is írtam, konzervatóriumi diákjaimmal be is jártuk azokat a kelet-német városokat (akkor még csak oda lehetett eljutni), ahol Bach élt és dolgozott. Időközben lebontották a falat..., így a Televízió stábjával az északi városokat is felkereshettük, és több mint két héten át forgattunk-forgattunk templomokban, múzeumokban, interjúkat készítettem helybéli muzsikusokkal, orgonistákkal – Bach utódaival. Két hétig jártuk Németországot. Óriási anyagot gyűjtöttünk össze. Amikor hazajöttünk, és hozzáfogtunk a munkához, kiderült, hogy eltűnt hat telerces. Hogy pótoljuk a hiányzó részeket, egy hétre ismét visszamentünk, megisméltünk felvételeket, és volt időnk felkeresni más, kisebb településeket is, például Zschortaut. Templomának orgonájáról Bach szaktevélemény adott. És itt, most, el kell mondanom a legnagyobb fájdalmamat! Dornheimben, abban a templomban, ahol Bach, első feleségével, Maria Barbarával kötött házasságot, a vendégkönyvbe beleolvastva, különös bejegyzésre találtam. A sorokból az derült ki, hogy néhány nappal korábban ott járt egy úr, Johann Sebastian Bach déd-déd-déd-déd-dédunokája... Mivel fogalmam sem volt arról, hogy ma is élnek Bach lemenői, tudtam, hogy anélkül, hogy ezt az urat meg ne keressünk, nem jöhetünk haza... A templom gondnoka segítségével felhívtuk telefonon. Kedvesen meghívott minket magához, a jó 300 kilométerre lévő, észak-rajna-vesztfáliai Schwertebe. Talán mondanom sem kell, hagyunk csapat-papot, és azonnal odakocsikáztunk hozzá. Johann von Colzon néven, nyugdíjas mérnöként mutatkozott be. Bemutatta a családját is, a lányát és az akkor négy hónapos unokáját, a Bach-család legifjabb tagját, Esthert. Az egy-másfél órás beszélgetés közben ugyanis kiderültek a követ-

kezők: Johann Sebastian Bach egyik fiának, Johann Christoph Friedrichnek – a bückeburgi Bachnak –, kilenc gyermeke közül csupán ketten, a legidősebb lány és a másodszületett fiú maradt életben. A lánynak, Anna Philippina Friederica Bachnak – azaz Johann Sebastian Bach egyik unokájának leszármazottja Colzon mérnök úr. Amikor arról a Czeizel Endreféle felvetésről beszéltem neki, miszerint a nevezetes Bach ősnék, Veit Bachnak, aki élt Magyarországon, sőt, az 1995-ben megjelent Bach-családról készített genealógiai lexikon szerint talán Magyarországon is született 1555 körül, így a felesége akár magyar is lehetett, elmondta, hogy a családjukban mindig is úgy tudták, hogy van bennük magyar vér... Szó szerint ezt mondta: „Számomra nyilvánvaló, hogy Veit Bach felesége magyar nő volt.” Hát nem bosszantó, hogy ez a Johann Sebastian Bach teljes életútját feldolgozó sorozat, benne ezekkel a magyar vonatkozású adatokkal, nem készülhetett el, nem kerülhetett a képernyőre? Pénzhiányra hivatkozva minden abbamaradt. De előtte a Televízió milliókat ölt bele a stáb kétszeri utaztatásába! Ez bizony kudarc. Csak az a kérdés, hogy kié?

– *S bár ön remekiül képezi ki a hangversenyek műsorvezetőit, zenei ismeretterjesztőit, mégsem lehetett gyakran hallani koncerteken...*

– A Filharmónia felkérésére, annak idején, ifjú koromban, mindössze háromszor álltam ki a pódiumon helyet foglaló zenekar elé, hogy beszéljek a műsorszámokról, zenekari művekről, operarészletekről... No, ez nem ment nekem. Változtatták az előre megtervezett műsort, változtak az énekesek, magam mögött éreztem a zenekar tagjainak türelmetlenségét, hogy engem kell hallgatniuk, ahelyett, hogy játszhatnának, én nem látam a közönséget a szemembe világító rivaldafénytől. Lidércnyomás volt. Ebből is okultam. Nekem az kedves, ha az elsőtől az utolsó pillanatig mindent magam tervezhetek meg, úgy, ahogyan azt a legjobbnak tartom. Hát igen. Az ismeretterjesztésnek is többféle műfaja van, és tudomásul kell vennünk, hogy nem mind egyikre vagyunk egyformán alkalmasak.

– *Mennyiben más az előadása a zeneakadémiai növendékek és a szabadegyetemi közönség előtt?*

– Kizárólag a fogalmazásban van különbség. Ha zenészeknek azt mondom: nápolyi szext, azonnal tudják, mit értünk alatta. Ám a nápolyi szext funkcióját nagyszerűen lehet érzékeltetni anélkül is, hogy kiejtenénk a szót. Tovább megyek! Kipróbáltam, hogy vajon a híres nevezetes alterált akkordjaink között különbséget tudnak-e tenni azok, akik a harmóniatanról semmit sem tudnak. A maguk környezetében megmutattam a legnépszerűbb négyet közülük és elneveztük őket az ABC első négy betűjével. Diktálok! – mondtam, és zongorán elkezdtem őket játszani egymás után, különböző sorrendben. És az eredmény? 80–85 százalékban helyesen használták a betűket. Hát persze! A zene nemcsak a zenészeké. Beszélmi a zenéről zenészeknek jóval könnyebb,

mint azoknak, akik „csak” zenehallgatók. De bármilyen hallgatóság elé lépünk, legyenek akár fiatalok, akár nyugdíjasok, szakemberek vagy zenekedvelők, mielőbb ki kell tapasztalni, hogy mire számíthatunk: a kíváncsiak vannak-e többségben vagy a közömbösek. Ettől függ, hogy mit mondhatunk el abból, amiből felkészültünk. Állandó készenléti állapotban kell lennünk, improvizációra készen, valahogyan úgy, ahogy azt a felejthetetlen Hofi csinálta. Aki laikusok elé áll, ne akarjon mindent elmondani abból, amit tud. Csak az kerüljön szóba, ami a kellő pillanatban szükséges egy zenemű befogadásához, egy gondolat megértéséhez. Nem baj, ha valami kimarad egy előadásból. Úgy tudom, Hevesi Sándor mondta, a neves színikritikus és színigazgató, hogy

egyetlen darab sem bukott meg attól, ami kimaradt belőle. Ne azt bizonyítsuk, hogy mi milyen okosak vagyunk. Inkább azt, hogy aki velünk szemben ül, ő okos. Adjunk módot rá, hogy jól feltett kérdéseinkre jól feleljen. Ne legyen senkinek velünk szemben kisebbségi érzése. Rémes olyan előadót hallgatni, aki előnti az embert az idegen szavakkal. A célt kell látnunk magunk előtt, azt, hogy mit akarunk elérni. Szeretnénk, ha mind többen mennének hangversenyekre, operába, vásárolnák az értékesebb zenei könyveket, CD és DVD-felvételeket, igényelnék, nem csak az első hallásra kellemesnek tűnő, szórakoztató zenét. Ha életünk során akár csak egyetlen emberrel sikerült megszerettünk Mozartot vagy Bartókot, már nem élünk hiába. R. Zs.

Változások a vonósképzésben

A „bolognai rendszer” magyarországi bevezetésével a zeneakadémiai képzés is merőben megváltozik majd. Ennek előnyeiről, hátrányairól, a zenekari képzés esélyeiről, illetve saját koncepciójáról kérdeztük Perényi Esztert, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem vonós tanszékének vezetőjét.

– Mit emelne ki tanszékvezetői irányelveiből?

– Számomra az a legfontosabb, hogy minél komolyabb kvalitású zenészek kerüljenek ki a kezeink alól. Amennyire én látom, ezzel nincs is probléma. Elég sok helyre járok különböző kurzusokat tartani, ismerem a német, holland, moszkvai névót, és azt hiszem, sok konzervatóriummal felvehetjük a versenyt, és sok olyan is akad, amelyikben a képzés jóval gyengébb a mi intézményünkben folyó oktatásnál.

– Gondolkodnak abban, hogy Németországhoz, Angliához hasonlóan különválasztják a zenekari képzést a szólistaképzéstől?

– Én nem érzem antagonizmusnak a szóló karriert és a zenekari karriert, hiszen minél képzetesebb, minél intelligensebb – zenei értelemben – valaki, annál könnyebben tudja eljátszani az adott darabot. Vannak szólógyakorlat órák, és a növendékeink tanulják azt a zenekari repertoárt is, amelyet az egész világon alkalmaznak. Nem hiszem, hogy egy diáknak állandóan a szekund szólamban kéne

ülnie, és úgy tanulni. Nem egészen értem, hogy miért tesznek úgy némelyek, mint ha ezek a dolgok nem tartoznának össze. Németországban valóban különválasztják a szólistaképzést, de nem hiszem, hogy olyan komolyan gondolják azt, hogy akik ott végeznek, azok csak szólistaként lépnek fel aztán.

– Tehát itt nem szólókarrierre készülnek a diákok elsősorban?

– Az igazság az, hogy ezt mindig az élet dönti el, és még akik most szólóznak, azok sem biztos, hogy így fogják folytatni. Persze az is biztos, hogy nem ér semmit, ha valaki a Beethoven-koncertet csak félgőzzel játssza, mondván, hogy úgyis csak a zenekari kíséretet fogja játszani a darabból. Neki úgy kell hozzányúlni ehhez a darabhoz is, mint minden máséhoz; tehát mindent bele kell adnia. Nagyon fontos a hozzáállás, és az, hogy mindig a maximumot akarja kihozni magából a diák, hiszen ha ez nincs meg benne, akkor zenekarban sem állja meg majd a helyét. Az előadói master képzésen végzett diákok kilencvenkilenc százaléka valószínűleg zenekarban helyezkedik

majd el, és nekik, azzal a magasabb szintű képzéssel, amit kapnak, az itt szerzett technikai gyakorlattal lehet, hogy könnyebb dolguk lesz, amikor beülnek a többiek mellé.

– A zenekari muzsikálás egész más repertoárt kíván, nem?

– Igen, és ők ebből is kivesszik a részüket. Most például komoly zenekari stúdióumokon gyakorolnak, hiszen nemrég volt itt Helmut Rilling, aztán dirigálta őket Schiff András és Kocsis Zoltán, és ez még tovább folytatódik majd. Szeretnénk a zenekari stúdióumokat még komolyabban venni, de ez nagyon nehéz, hiszen számtalanszor előfordul, hogy a kiírt próbára nem tud mindenki eljönni, mert épp hánizik. Ezért gondoltuk azt, hogy inkább kampányszerű felkészüléseket rendezünk, hiszen ez az életben is így lesz majd, ha egyszer zenekarban muzsikálnak. Ezzel viszont az a baj, hogy elmaradnak miatta egyéb órák, és ezt a tanárok – érthető módon – nem szívesen veszik tudomásul. Sok foghíjas próbát eredményez a diákok fegyelmezetlensége is, az, hogy nem jönnek el, és ezen változtatni kell.